

Παπαζώλης (1765)¹, και ἕτεροι ἄγνωστοι διαμείναντες τεκμηριούσιν, ὅτι οὐδέποτε ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ Φιλίππου και Ἀλεξάνδρου ἐξέλιπε τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων ἡ καλλιέργεια.

Ἰδίᾳ δὲ κατὰ τὴν Ἑπειρον, ἐνθα ὁ πρὸς τὴν παιδείαν ἔρωσ ἦν ἀπ' αἰῶνων ἐρριζωμένος, πλείονας και σαφεστέρας ἔχομεν τὰς περὶ τῆς καταστάσεως τῶν γραμμάτων εἰδήσεις². Ἐν Ἑπειρῷ ἴχνη ἀρχαιοτάτων Σχολῶν ἀπαντῶμεν ἐν ταῖς Μοναῖς, πρὸ τῆς ἀλώσεως μάλιστα. Τοιαύτη ἦν ἁ) ἡ ἐν Γερομερίῳ (παρὰ τοῖς Φιλιάταις) ἀπὸ τοῦ 1285, ἐνθα ὁ ἰδρυτῆς τῆς Μονῆς δσιώτατος Νείλος ὁ Ἐριχώτης ἐδίδασκε τοὺς προσερχομένους δωρεάν, διατάξας, ἵνα και οἱ διάδοχοι αὐτοῦ ποιῶσι τὸ αὐτό. Ἡ Σχολὴ αὕτη μετ' ἀξιολόγου Βιβλιοθήκης, σωζομένης μέχρις οὐ πρὸ πολλοῦ, διατηρηθεῖσα μέχρι τῆς ΙΖ' ἑκατ. ἐγένετο λυσιτελὴς κατὰ τὸ μάλλον και ἦττον ἐπὶ αἰῶνας· β') ἡ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Βουθρωτοῦ και Γλυκῆς Μοναστηριακὴ Σχολὴ τῆς Καμιτσάνης, διατηρηθεῖσα κατὰ παράδοσιν μέχρι τῆς ΙΖ' ἑκατ. γ') ἡ ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Σωζίνου· δ') ἡ ἐν τῇ Μονῇ τῆς Μολυβδοσκεπάστου ἐν Πωγωνιανῇ· ε) ἡ ἐν τῇ Μονῇ τῆς Βελλᾶς διατηρηθεῖσα μέχρι τῆς ΙΖ' ἑκατ. ς') ἡ κατὰ τὴν Διπαλίτσαν τῆς Πωγωνιανῆς ἀρχαιοτάτη Μοναστηριακὴ Σχολὴ καταστραφείσα περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς παρελθούσης (ΙΗ') ἑκατονταετηρίδος.

Ἐν Ἰωαννίνοις τὰ γράμματα ἐκαλλιεργοῦντο θερμῶς ἀνεκαθεν. Α'. Σχολή. Ἐν τῇ κατὰ τὴν νῆσον τῶν Ἰωαννίνων Μονῇ τοῦ Σπανοῦ ἀπὸ τοῦ 1282 Μιχαὴλ ὁ Φιλανθρωπινὸς Οἰκονόμος συνέστησε Σχολὴν (Φοιτητήριον), διευθυνομένην ὑπὸ τῆς ἐκλάμπρου γενεᾶς τῶν Φιλανθρωπινῶν, οἵτινες ἐχρημάτισαν κτήτορες και προνομιούχοι κατὰ σειρὰν Ἠγούμενοι τῆς Μονῆς ταύτης και διδάσκαλοι συγχρόνως³. Ἐν αὐτῇ ἐδίδαξεν ὁ τῷ 1505 διδάσκων ἀποβιώσας Ἠγούμενος τῆς Μο-

(1) Βρετοῦ Β', 59 (ἀρ. 125).

(2) Πλὴν τῶν ἐμῶν σημειώσεων, ἃς ἐκ διαφόρων πηγῶν ἠρυσάμην, προστίθενται και αἱ τοῦ σεβαστοῦ μοι φίλου και πατριώτου ἐν Ἰωαννίνοις Κ. Παναγιώτου Ἀραβαντινοῦ, ἃς ἐν χειρογράφοις μοι ἀπέστειλεν· αὗται, ὡς και ἄλλαχού ἐσημείωσα, διακρίνονται διὰ τῶν ἀρκτικῶν στοιχείων Π. Ἀρ. ἐνθα δὲ παραπομπαὶ δὲν τίθενται, ἀναφέρονται εἰς ταύτας.

(3) Π. Ἀραβ. Χρονογραφ. τῆς Ἑπειροῦ Β', 275—.

